

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 14. oktobra 2010¹

1. Sodišče mora v obravnavani zadevi opredeliti obseg pravnega varstva, ki se z avtorsko pravico na podlagi Direktive 91/250/EGS² zagotavlja računalniškim programom.

2. Vprašanja, ki jih je postavilo Nejvyšší správní soud (vrhovno upravno sodišče) (Češka republika), se nanašajo predvsem na grafični uporabniški vmesnik računalniškega programa. Kot bom pojasnil v nadaljevanju, je funkcija tega vmesnika vzpostavitev interaktivne povezave med tem programom in uporabnikom. Omogoča bolj intuitivno in prijazno uporabo navedenega programa, tako da se na zaslona primer namestijo ikone ali simboli.

3. Predložitveno sodišče se torej sprašuje, ali je grafični uporabniški vmesnik računalniškega programa oblika izraza tega programa v smislu člena 1(2) Direktive 91/250/EGS in je tako upravičen do avtorskopravnega varstva, ki se uporablja za računalniške programe.

4. Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje, ali je televizijsko oddajanje takega vmesnika priobčitev dela javnosti v skladu s členom 3(1) Direktive 2001/29/ES³.

5. V teh sklepnih predlogih bom navedel razloge, zaradi katerih menim, da grafični uporabniški vmesnik sam po sebi ni oblika izraza računalniškega programa v smislu člena 1(2) Direktive 91/250/EGS in zato ne more biti upravičen do varstva, ki ga zagotavlja ta direktiva.

6. Nato bom pojasnil, zakaj menim, da je grafični uporabniški vmesnik kot avtorjeva lastna intelektualna stvaritev lahko upravičen do avtorskopravnega varstva kot delo v smislu člena 2(a) Direktive 2001/29/ES.

7. Po drugi strani Sodišču predlagam, naj razsodi, da televizijsko oddajanje grafičnega

1 – Jezik izvirnika: francoščina.

2 – Direktiva Sveta z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L 122, str. 42).

3 – Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 167, str. 10).

uporabniškega vmesnika ni priobčitev dela javnosti v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29/ES, saj pri takem oddajanju vmesnik nima več lastnosti dela v smislu člena 2(a) te direktive.

krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti.⁴

9. V skladu s členom 10(1) sporazuma TRIPS so „[r]ačunalniški programi, bodisi v izvorni ali strojni kodi, [...] po Bernski konvenciji (1971) varovani kot književna dela“.

I – Pravni okvir

2. Pogodba o avtorski pravici

A – Mednarodno pravo

10. Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO) o avtorski pravici (v nadaljevanju: pogodba o avtorski pravici), ki je bila sprejeta 20. decembra 1996 v Ženevi, je bila v imenu Evropske skupnosti potrjena s sklepom Sveta 2000/278/ES z dne 16. marca 2000⁵.

1. Sporazum TRIPS

8. Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine, ki je priloga 1C k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (WTO), podpisanemu v Marakešu 15. aprila 1994, je bil potrjen s Sklepom Sveta 94/800/ES z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v Urugvajskem

11. Člen 4 pogodbe o avtorski pravici določa, da so „[r]ačunalniški programi [...] varovani kot književna dela v smislu člena 2 Bernske konvencije. To varstvo se uporablja za računalniške programe ne glede na način ali obliko, v kateri so izraženi.“

4 – UL L 336, str. 1, v nadaljevanju: sporazum TRIPS.

5 – UL L 89, str. 6.

12. V pogodbi o avtorski pravici ni opredeljen pojem računalniškega programa. Vendar so se države podpisnice med pripravljalnimi deli sporazumele o tej opredelitvi: računalniški program je serija ukazov, na podlagi katerih lahko računalnik z zmogljivostmi obdelave podatkov prikaže, doseže ali izvrši določeno funkcijo, nalogo ali rezultat, če so ti ukazi zapisani v računalniško berljivi obliki.⁶

v prvi fazi omejen na opredelitev, da naj države članice priznajo avtorskopravno varstvo računalniških programov kot za književna dela, in nadalje na opredelitev, kdo in kaj naj bo varovano, na opredelitev izključnih pravic, ki jih varovane osebe lahko uveljavijo tako, da dovolijo ali prepovedo določena dejanja, ter koliko časa traja varstvo.

B – Pravo Unije

15. Člen 1 Direktive 91/250/EGS določa:

1. Direktiva 91/250/EGS

13. Cilj Direktive 91/250/EGS je uskladitev zakonodaj držav članic na področju pravnega varstva računalniških programov z opredelitvijo minimalne ravni varstva.⁷

„1. V skladu z določbami te direktive varujejo države članice računalniške programe z avtorsko pravico kot književna dela v smislu Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del. Za namene te direktive obsega pojem ‚računalniški programi‘ tudi pripravljeno gradivo za njihovo izdelavo.

14. Tako je v šesti uvodni izjavi navedene direktive določeno, da ker je pravni okvir Unije o varstvu računalniških programov lahko

2. Varstvo po tej direktivi se uporablja za vse oblike izraza računalniškega programa. Ideje in načela, ki so osnova kateremu koli elementu računalniškega programa, vključno s tistimi, ki so osnova njegovim vmesnikom, niso varovani z avtorsko pravico po tej direktivi.

6 – Glej opredelitev, ki jo je organizacija WIPO navedla v svojih standardnih določbah o varstvu računalniških programov na svoji spletni strani (http://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/en/wipo_ip_cm_07/wipo_ip_cm_07_www_82573.doc).

7 – Glej prvo, četrto in peto uvodno izjavo te direktive.

3. Računalniški program uživa varstvo, če je izvirno delo v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev. Pri odločanju o njegovi primernosti za varstvo se ne uporabijo nobeni drugi kriteriji.“

19. Člen 3(1) te direktive določa, da „[d]ržave članice predvidijo za avtorje izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo vsakršno obliko priobčenja njihovih del javnosti, po žici ali na brezžični način, vključno z dajanjem svojih del na voljo javnosti tako, da imajo člani javnosti do njih dostop s kraja in v času, ki si ju izberejo sami“.

2. Direktiva 2001/29/ES

16. Direktiva 2001/29/ES ureja pravno varstvo avtorske in sorodnih pravic v okviru notranjega trga s posebnim poudarkom na informacijski družbi.⁸

17. Navedena direktiva se brez poseganja v obstoječe določbe v zvezi s tem med drugim uporablja za pravno varstvo računalniških programov.⁹

18. Člen 2(a) Direktive 2001/29/ES določa, da države članice za avtorje predvidijo izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje svojih del na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali delno.

C – Nacionalno pravo

20. Direktiva 91/250/EGS je bila v češki pravni red prenesena z zakonom št. 121/2000 o avtorski pravici, sorodnih pravicah in spremembi nekaterih zakonov (zákon č. 121/2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů) z dne 7. aprila 2000.¹⁰

21. V skladu s členom 2(1) tega zakona je predmet avtorske pravice vsako književno in umetniško delo, ki ga ustvari avtor in je izraženo v kakršni koli objektivno zaznavni obliki, vključno z elektronsko, stalno ali začasno obliko, ne glede na njen obseg, namen ali pomen.

8 – Glej člen 1(1) te direktive.

9 – Glej člen 1(2)(a) Direktive 2001/29/ES.

10 – 121/2000 Sb., v nadaljevanju: zakon o avtorski pravici.

22. Člen 2(2) navedenega zakona določa, da se tudi računalniški program šteje za avtorsko delo, če je izviran, torej če je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev.

23. Člen 65(1) zakona o avtorski pravici določa, da je računalniški program ne glede na obliko, v kateri je izražen, vključno s pripravljalnimi elementi za njegovo izdelavo, varovan kot književno delo. Člen 65(2) tega zakona določa, da ideje in načela, na katerih temelji posamezni element računalniškega programa, vključno s tistimi, na katerih temelji njegova povezava z drugim programom, niso varovane na podlagi navedenega zakona.

25. Ministerstvo kulture je to zahtevo z odločbo z dne 20. julija 2001 zavrnilo. Zato je združenje BSA 6. avgusta 2001 zoper to odločbo vložilo pritožbo, ki je bila z odločbo z dne 31. oktobra 2001 prav tako zavrnjena.

26. Združenje BSA je pri Vrchní soud v Praze (vrhovno sodišče v Pragi) vložilo tožbo zoper to odločbo z dne 31. oktobra 2001. Nejvyšší správní soud, ki mu je bila zadeva predložena, je navedeno odločbo razveljavilo.

27. Nato je Ministerstvo kulture 14. aprila 2004 sprejelo novo odločbo, s katero je znova zavrnilo zahtevo združenja BSA. To združenje je pri Ministerstvu kulture vložilo pritožbo zoper to novo odločbo. Odločba z dne 14. aprila 2004 je bila razveljavljena z odločbo z dne 22. julija 2004.

II – Dejansko stanje in spor o glavni stvari

24. Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany (združenje za varstvo programske opreme, v nadaljevanju: združenje BSA) je z zahtevo, ki jo je 9. aprila 2001 naslovilo na Ministerstvo kulture in z dopisom z dne 12. junija 2001 spremenilo, na podlagi člena 98 zakona o avtorski pravici zaprosilo za dovoljenje za kolektivno upravljanje materialnih avtorskih pravic na računalniških programih.

28. Nazadnje je Ministerstvo kulture 27. januarja 2005 sprejelo novo odločbo, s katero je znova zavrnilo zahtevo združenja BSA. Med drugim je navedlo, da se z zakonom o avtorski pravici varujeta le strojna in izvorna koda računalniškega programa, nikakor pa ne grafični uporabniški vmesnik. Združenje BSA je pri Ministerstvu kulture zoper to novo odločbo vložilo pritožbo. Ker je bila ta pritožba z odločbo z dne 6. junija 2005 zavrnjena, je združenje BSA vložilo tožbo pri Městský soud v Praze (okrožno sodišče v Pragi), ki

je odločitev Ministerstvo kulture potrdilo. Združenje BSA je zoper odločbo Městský soud v Praze vložilo pritožbo pri Nejvyšší správní soud.

dela javnosti v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29/ES [...]?”

IV – Analiza

III – Vprašanja za predhodno odločanje

29. Nejvyšší správní soud je zaradi dvomov o razlagi določb prava Unije prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanja:

A – Pristojnost Sodišča

„1) Ali je treba člen 1(2) Direktive 91/250/EGS [...] razlagati tako, da za avtorsko-pravno varstvo računalniškega programa kot dela po [tej] direktivi izraz ‚vse oblike izraza računalniškega programa‘ vključuje tudi grafični uporabniški vmesnik oziroma njegov del?

30. Predložitevno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe opozarja na dejstvo, da je mogoče izpodbijati pristojnost Sodišča za obravnavanje postavljenih vprašanj.

2) Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali televizijsko oddajanje, prek katerega javnost lahko čutno zaznava [grafični uporabniški] vmesnik računalniškega programa ali njegovega dela, čeprav brez možnosti aktivnega upravljanja programa, pomeni priobčitev dela ali dela tega

31. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari je namreč nastalo pred datumom pristopa Češke republike k Evropski uniji.

32. Sodišče pa je v skladu z ustaljeno sodno prakso za razlago direktiv glede njihove uporabe v novi državi članici pristojno le od datuma pristopa te države k Uniji.¹¹

¹¹ – Glej zlasti sodbo z dne 10. januarja 2006 v zadevi Ynos (C-302/04, ZOdl., str. I-371, točka 36 in navedena sodna praksa).

33. Toda Sodišče je v sodbi z dne 14. junija 2007 v zadevi Telefónica O2 Czech Republic¹² poudarilo, da je bila odločba, izpodbijana v postopku v glavni stvari, sprejeta po pristopu države članice k Uniji, da ureja položaj za naprej, in ne za nazaj, in da nacionalno sodišče sprašuje Sodišče o predpisih Unije, ki se uporabijo v postopku v glavni stvari. Nato je navedlo, da ker se vprašanja za predhodno odločanje nanašajo na razlago prava Unije, Sodišče odloči, ne da bi moralo upoštevati okoliščine, v katerih so mu nacionalna sodišča postavila vprašanja in ki narekujejo uporabo določbe prava Unije, glede katere želijo njegovo razlago.¹³

34. Čeprav je dejansko stanje v sporu v zadevi, v kateri je bila izrečena ta sodba, nastalo pred pristopom Češke republike k Uniji, je bila odločba, izpodbijana v postopku v glavni stvari, sprejeta po tem pristopu.¹⁴ Zato je Sodišče menilo, da je pristojno za odločanje o vprašanjih za prehodno odločanje, ki jih je postavilo predložitveno sodišče.

35. V obravnavani zadevi gre za isti primer. Kot je že bilo navedeno, je bila prva odločba Ministerstvo kultury namreč sprejeta 20. julija 2001, to je pred datumom pristopa Češke republike k Uniji. Po več pritožbah združenja

BSA, ki jih je Ministerstvo kultury zavrnilo, je to 27. januarja 2005 sprejelo novo odločbo, s katero je znova zavrnilo zahtevo združenja BSA.

36. Ker je združenje BSA pri Ministerstvo kultury neuspešno izpodbijalo to novo odločbo, je zadevo predložilo Městský soud v Praze, da bi jo to razveljavilo.

37. Ker je Městský soud v Praze potrdilo odločitev Ministerstvo kultury, je združenje BSA vložilo pritožbo pri Nejvyšší správní soud.

38. Ta odločba, to je odločba z dne 27. januarja 2005, ki je predmet spora o glavni stvari, je bila torej sprejeta po datumu pristopa Češke republike k Uniji.

39. Cilj te odločbe je med drugim urediti prihodnji položaj, saj gre za vprašanje kolektivnega upravljanja združenja BSA v zvezi z materialnimi avtorskimi pravicami na računalniških programih, pri čemer se vprašanja za prehodno odločanje nanašata na razlago določb prava Unije.

40. Ob upoštevanju teh elementov zato menim, da je Sodišče pristojno za obravnavo vprašanj za predhodno odločanje, ki ju je postavilo predložitveno sodišče.

12 – C-64/06, ZOdl., str. I-4887.

13 – Točki 21 in 22 ter navedena sodna praksa.

14 – Točki 19 in 20.

B – Prvo vprašanje za predhodno odločanje

ne more biti upravičen do varstva, ki ga zagotavlja ta direktiva. Nato bom pojasnil, zakaj menim, da je ta vmesnik lahko varovan s splošnim avtorskim pravom.

41. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je grafični uporabniški vmesnik oblika izraza računalniškega programa v smislu člena 1(2) Direktive 91/250/EGS in je zato upravičen do avtorskoppravnega varstva računalniških programov.

42. Težava, s katero se predložitveno sodišče srečuje v obravnavani zadevi, je povezana z dejstvom, da pojem računalniškega programa v tej direktivi ni opredeljen. Na podlagi vprašanja, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, se dejansko sprašujem o predmetu in obsegu varstva, ki ga zagotavlja navedena direktiva.

43. Za odgovor na to vprašanje moram najprej analizirati, kaj ta pojem v smislu Direktive 91/250/EGS vključuje, da bi lahko nato opredelil, ali je grafični uporabniški vmesnik oblika izraza navedenega pojma.

44. Po preučitvi pojma računalniškega programa bom navedel razloge, zaradi katerih menim, da grafični uporabniški vmesnik ni oblika izraza računalniškega programa v smislu člena 1(2) Direktive 91/250/EGS in zato

1. Pojem računalniškega programa

45. Člen 1(1) Direktive 91/250/EGS določa, da so računalniški programi varovani z avtorsko pravico kot književna dela. Ta direktiva ne opredeljuje pojma računalniškega programa, ampak zgolj navaja, da ta pojem vključuje tudi pripravljeno gradivo za njegovo izdelavo.¹⁵

46. Zakonodajalec Unije se je izrecno odločil, da opredelitve ne vključi. Komisija Evropskih skupnosti v predlogu direktive¹⁶ namreč pojasnjuje, da so „[s]trokovnjaki [...] trdili, da bi vsakršna opredelitev programa v direktivi

15 – V sedmi uvodni izjavi navedene direktive je navedeno, da „za namene te direktive pojem ‚računalniški program‘ pomeni programe v kateri koli obliki, vključno s tistimi, ki so vključeni v strojno opremo; ker ta pojem vključuje tudi pripravljeno delo, ki pripelje do razvoja računalniškega programa pod pogojem, da je pripravljeno delo take narave, da iz njega lahko v kasnejši fazi nastane računalniški program“.

16 – Predlog direktive Sveta o pravnem varstvu računalniških programov (UL 1989, C 91, str. 4, v nadaljevanju: predlog direktive).

nujno zastarala, če bi se zaradi napredka v tehnologiji spremenila narava programov, kot jih poznamo danes“.¹⁷

podlagi katerih je bil ali bi lahko bil program, ki računalniku omogoča izvrševanje funkcije, ustvarjen.²⁰

47. Čeprav zakonodajalec Unije zavrača vključitev pojma računalniškega programa v opredelitev, ki bi lahko hitro zastarala, Komisija v tem predlogu direktive navaja nekatere uporabne elemente. Tako je navedeno, da ta pojem vključuje sklop ukazov, katerih cilj je izvrševanje funkcij v sistemu za obdelavo podatkov, imenovanem računalnik.¹⁸ Komisija prav tako navaja, da pri trenutnem stanju tehnološkega razvoja pojem programa pomeni izraz, v vsaki obliki, jeziku, znaku ali kodi, sklopa ukazov, katerih cilj je, da se računalniku omogoči izvršitev posebne naloge ali funkcije.¹⁹

49. Komisija s tem dejansko misli na besedne elemente, na katerih temelji računalniški program, to je na izvorno in strojno kodo. Računalniški program se namreč začne z izvorno kodo, ki jo zapiše programer. To kodo, sestavljeno iz besed, človeški um razume. Toda računalnik je ne more izvršiti. V ta namen jo je treba prevesti in pretvoriti v računalniški jezik v binarni obliki, in sicer najpogosteje s številčkama 0 in 1. To imenujemo strojna koda.

50. Te kode so torej zapis računalniškega programa v jeziku, ki je razumljiv tako človeku kot tudi računalniku. Izražajo idejo programerja, zato so v tem smislu nedvomno upravičene do avtorskoppravnega varstva, ki ga zagotavlja Direktiva 91/250/EGS.

48. Komisija dodaja, da mora ta pojem zajemati vse oblike programa, ki jih ljudje lahko zaznajo ali so strojno berljive in na

51. To ugotovitev med drugim potrjuje besedilo člena 10(1) sporazuma TRIPS, ki določa, da so računalniški programi, bodisi v izvirni ali strojni kodi, [...] po Bernski konvenciji varovani kot književna dela.

17 – Glej člen 1(1), prvi pododstavek, iz drugega dela predloga direktive z naslovom Posebne določbe.

18 – Glej točko 1.1 iz prvega dela predloga direktive z naslovom Splošno. Glej tudi sprotno opombo na strani 6.

19 – Glej člen 1(1), drugi pododstavek, iz drugega dela predloga direktive.

20 – Glej člen 1(1), tretji pododstavek, iz drugega dela predloga direktive.

52. Vprašanje, ki se zdaj postavlja, je, ali je grafični uporabniški vmesnik, ki je na zaslonu rezultat računalniškega programa, oblika izraza tega programa in zato upravičen do varstva, ki ga zagotavlja Direktiva 91/250/EGS.

2. Pojem „vse oblike izraza računalniškega programa“

53. V deseti uvodni izjavi Direktive 91/250/EGS je navedeno, da je funkcija računalniškega programa komuniciranje in delovanje skupaj z drugimi komponentami računalniškega sistema in z uporabniki. V ta namen sta nujni logična in, kjer je to potrebno, tudi fizična medsebojna povezava in interakcija, ki dovoljujeta, da vsi elementi programske in strojne opreme delujejo z drugo programsko in strojno opremo ter z uporabniki. Poleg tega je pojasnjeno, da so deli programa, ki zagotavljajo tako medsebojno povezavo in interakcijo med elementi programske in strojne opreme, na splošno znani kot „vmesniki“.²¹

54. Na računalniškem področju ima vmesnik torej različne oblike, ki jih je mogoče razdeliti na dve kategoriji, in sicer fizične in logične

ali programske vmesnike. K fizičnim vmesnikom med drugim spada strojna oprema, kot so računalniški zaslon, tipkovnica ali miška.

55. Med programske vmesnike štejemo vmesnike za medsebojno povezavo, ki so vgrajeni v programsko opremo in omogočajo dialog z drugimi komponentami računalniškega sistema, ter vmesnike za interakcijo, kamor spada grafični uporabniški vmesnik.

56. Grafični uporabniški vmesnik, običajno imenovan *look and feel*, namreč omogoča komunikacijo med programom in uporabnikom. Gre na primer za ikone in simbole, ki so vidni na zaslonu, okna ali spustni meni. Vmesnik omogoča interakcijo med programom in uporabnikom. Ta interakcija lahko vključuje zgolj posredovanje informacij, lahko pa uporabniku omogoči tudi sporočanje navodil računalniškemu programu prek ukazov. Tako je v primeru datoteke, ki jo z miško označimo in predstavimo v koš, ali ukazov „kopiraj“ in „prilepi“ v programu za urejanje besedil.

57. Zaradi razlogov, ki jih bom navedel v nadaljevanju, menim, da grafični uporabniški vmesnik ni oblika izraza računalniškega

21 – Glej enajsto uvodno izjavo te direktive.

programa in ni upravičen do pravnega varstva za računalniške programe.

pomen, ki ga je zakonodajalec Unije želel dati členu 1(2) Direktive 91/250/EGS.

58. Cilj, ki mu sledi Direktiva 91/250/EGS, je varstvo računalniških programov pred vsakršnim reproduciranjem, ki ga ni dovolil imetnik pravice.²²

62. Poleg tega je to razlog, da je z avtorsko pravico, ki se uporablja za računalniški program, varovano tudi pripravljeno gradivo za njegovo izdelavo, kadar omogoča dokončanje razvoja takega programa.²³

59. Menim, da je posebnost avtorske pravice, ki se uporablja za računalniški program, povezana z dejstvom, da ima računalniški program v nasprotju z drugimi deli, varovanimi s to pravico, ki neposredno nagovarjajo človeška čutila, uporabno namembnost in je varovan kot tak.

63. To gradivo lahko vključuje na primer strukturo ali organizacijsko shemo, ki jo določi programer in se lahko prepiše v izvorno ali strojno kodo, s čimer stroju omogoči izvajanje računalniškega programa.²⁴ Organizacijsko shemo, ki jo pripravi programer, je mogoče primerjati s filmskim scenarijem.

60. Kot je že bilo navedeno v točki 47 teh sklepnih predlogov, je računalniški program namreč izraz sklopa ukazov, katerih cilj je, da računalniku omogočijo izvršitev posebne naloge ali funkcije.

64. Zato menim, da pojem „vsaka oblika izraza računalniškega programa“ vključuje vse oblike izraza, ki, ko se uporabijo, računalniškemu programu omogočajo izvrševanje naloge, za katero je bil izdelan.

61. Poleg tega menim, da mora biti oblika izraza računalniškega programa ne glede na to, kakšna je, varovana, kadar bi njeno reproduciranje povzročilo reproduciranje samega računalniškega programa, da bi se računalniku omogočila izvršitev funkcije. Menim, da je to

23 – Glej sedmo uvodno izjavo te direktive in točko 1.1 iz prvega dela predloga direktive.

24 – Za kratek pregled razvoja programske opreme glej Caron, C., *Droits d'auteur et droits voisins*, druga izdaja, Litec, Pariz, 2009, str. 134 in 135, ter Strowel, A., in Derclaye, E., *Droit d'auteur et numérique: logiciels, bases de données, multimédia: droit belge, européen et comparé*, Bruylant, Bruselj, 2001, str. 181 in 182.

22 – Glej prvo in drugo uvodno izjavo te direktive.

65. Vendar tega rezultata ne more ustvariti sam grafični uporabniški vmesnik, saj njegovo reproduciranje ne povzroči reproduciranja računalniškega programa. Poleg tega je mogoče, da imajo računalniški programi z različnimi izvornimi in strojnimi kodami enak vmesnik. Zato grafični uporabniški vmesnik ne razkriva kode računalniškega programa. Uporablja se le za njegovo enostavnejšo in prijaznejšo uporabo.

69. Kljub temu menim, da je tak vmesnik lahko predmet varstva.

3. Varstvo grafičnega uporabniškega vmesnika na podlagi splošnega avtorskega prava

66. Menim, da grafični uporabniški vmesnik torej ni oblika izraza računalniškega programa v smislu člena 1(2) Direktive 91/250/EGS.

70. Čeprav grafičnega uporabniškega vmesnika ni mogoče šteti za izraz računalniškega programa in ga torej ni mogoče varovati kot takega, menim, da je lahko upravičen do avtorskopravnega varstva, ki se v skladu s členom 2(a) Direktive 2001/29/ES uporablja za vsa književna in umetniška dela.

67. Če bi se priznalo nasprotno, bi se lahko varstvo računalniškega programa ter torej njegove izvirne in strojne kode zagotovilo zgolj zaradi dejstva, da je bil grafični uporabniški vmesnik reproduciran, ne da bi se hkrati preverila izvirnost kod, ki ga sestavljajo, kar bi bilo očitno v nasprotju s členom 1(3) te direktive, ki določa, da „[r]ačunalniški program uživa varstvo, če je izvirno delo v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev“.

71. V skladu s sodno prakso iz sodbe z dne 16. julija 2009 v zadevi Infopaq International²⁵ se avtorska pravica uporablja le glede vsebine, ki je izvirna v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev.²⁶

68. Zato menim, da grafični uporabniški vmesnik ni oblika izraza računalniškega programa v smislu člena 1(2) navedene direktive in zato ni upravičen do varstva, ki ga zagotavlja Direktiva 91/250/EGS.

72. Menim, da je grafični uporabniški vmesnik nedvomno mogoče šteti za intelektualno stvaritev.

25 – C-5/08, ZOdL., str. I-6569.

26 – Točka 37.

73. Za razvoj takega vmesnika je kot pri pisanju knjige ali glasbene partiture potreben znaten intelektualni napor avtorja. Grafični uporabniški vmesnik namreč temelji na zapleteni strukturi, ki jo razvije programer.²⁷ Ta uporablja posebno strukturirani programski jezik, ki omogoča razvoj posebnega ukaznega gumba, kot je „kopiraj-prilepi“, ali dejanje, kot je dvojni klik na datoteko za njeno odprtje ali klik na ikono za zmanjšanje velikosti odprtega okna.

74. Toda čeprav je za razvoj grafičnega uporabniškega vmesnika potreben intelektualni napor, mora biti na podlagi člena 2(a) Direktive 2001/29/ES, kot se je izrazilo Sodišče, tudi njegova vsebina izvirna v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev.²⁸

75. Težave pri ugotavljanju izvirnosti grafičnega uporabniškega vmesnika so povezane z dejstvom, da ima večina elementov, ki ga sestavljajo, funkcionalni namen, saj so namenjeni za lažjo uporabo računalniškega programa. Zato je lahko izražanje teh elementov zgolj omejeno, ker, kot je v pisnih stališčih navedla

Komisija,²⁹ izraz temelji na tehnični funkciji, ki jo navedeni elementi izpolnjujejo. Tak je primer kazalca miške, ki se pomika po zaslonu in ga usmerimo na ukazni gumb, da bi s tem izvršili neko funkcijo, ali spustni meni, ki se pojavi, ko je odprta besedilna datoteka.

76. V takih primerih se zdi, da merilo izvirnosti ni izpolnjeno, saj je različnih načinov za uresničitev neke ideje tako malo, da ni mogoče razlikovati med idejo in izrazom. Če bi bila taka možnost na voljo, bi to vodilo k omogočanju monopola nekaterih družb na trgu računalniških programov, s čimer bi se znatno omejili ustvarjalnost in inovativnost na tem trgu, kar bi bilo v nasprotju s ciljem Direktive 2001/29/ES.³⁰

77. Zato menim, da mora nacionalno sodišče pri presoji za vsak primer posebej glede na odločitve avtorja, ustvarjene kombinacije in praktično uporabo preveriti, ali je grafični uporabniški vmesnik izraz avtorjeve lastne intelektualne stvaritve, pri čemer mora iz te presoje izločiti elemente, katerih izraz temelji na njihovi tehnični funkciji.

27 – Za primer razvoja grafičnega vmesnika glej spletno stran <http://s.sudre.free.fr/Stuff/Interface.html>.

28 – Glej navedeno sodbo Infopaq International (točka 37).

29 – Glej točki 36 in 37.

30 – Glej drugo in četrto uvodno izjavo te direktive.

78. Ob upoštevanju zgoraj navedenih ugotovitev menim, da grafični uporabniški vmesnik ni oblika izraza računalniškega programa v smislu člena 1(2) Direktive 91/250/EGS in zato ne more biti upravičen do varstva, ki ga zagotavlja ta direktiva. Po drugi strani je grafični uporabniški vmesnik kot avtorjeva lastna intelektualna stvaritev lahko upravičen do avtorskoppravnega varstva kot delo v smislu člena 2(a) Direktive 2001/29/ES.

81. Predložitveno sodišče dvomi, da je tak vmesnik lahko predmet priobčitve javnosti v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29/ES, saj se vmesnik na televizijskem zaslonu prikazuje pasivno, ne da bi ga televizijski gledalci lahko uporabili ali do njega dostopili prek računalnika ali drugih naprav, za upravljanje katerih služi.

82. Menim, da zgolj televizijsko oddajanje grafičnega uporabniškega vmesnika ni priobčitev dela v smislu členov 2(a) in 3(1) Direktive 2001/29/ES.

C – Drugo vprašanje za predhodno odločanje

79. Predložitveno sodišče se z drugim vprašanjem sprašuje, ali televizijsko oddajanje grafičnega uporabniškega vmesnika pomeni priobčitev dela javnosti v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29/ES.

83. Kot je bilo navedeno v točki 56 teh sklepnih predlogov, je namen grafičnega uporabniškega vmesnika namreč omogočiti interakcijo med računalniškim programom in uporabnikom. Namen takega vmesnika je zagotoviti, da je uporaba tega programa za uporabnika enostavnejša.

80. Stranki sta na obravnavi, ki je potekala 2. septembra 2010, navedli nekaj primerov oddajanja grafičnega uporabniškega vmesnika na televizijskem zaslonu. To je med drugim lahko prikaz razpredelnice z rezultati volitev na zaslonu med prenosom oddaje v zvezi s temi volitvami.

84. Grafični uporabniški vmesnik se od drugih del, varovanih s splošnim avtorskim pravom, torej razlikuje zaradi svojih posebnih značilnosti. Njegova izvirnost izhaja iz njegove uporabe v praksi in načina komunikacije z uporabnikom, kot je možnost upravljanja gumbov ali odpiranja oken.

85. Vendar se z oddajanjem tega vmesnika na televizijskem zaslonu izgubi njegova izvirnost, saj njegov bistveni sestavni del, to je interakcija z uporabnikom, ni več mogoč. prikazuje na televizijskih zaslonih in priobči javnosti.

86. Zato grafični uporabniški vmesnik, ki mu je s tem odvzet ključni značilni element, ne ustreza več opredelitvi dela v smislu člena 2(a) Direktive 2001/29/ES. Ni torej več delo, ki ga izdajatelj televizijskega programa 87. Zato menim, da televizijsko oddajanje grafičnega uporabniškega vmesnika ni priobčitev dela javnosti v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29/ES, saj pri takem oddajanju vmesnik nima več lastnosti dela v smislu člena 2(a) te direktive.

V – Predlog

88. Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev Sodišču predlagam, naj na vprašanje Nejvyšší správní soud odgovori:

1. Grafični uporabniški vmesnik ni oblika izraza računalniškega programa v smislu člena 1(2) Direktive Sveta 91/250/EGS z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov in zato ni upravičen do varstva, ki ga zagotavlja ta direktiva.

2. Kadar je grafični uporabniški vmesnik avtorjeva lastna intelektualna stvaritev, je upravičen do avtorskopравnega varstva kot delo v smislu člena 2(a) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi.
3. Televizijsko oddajanje grafičnega uporabniškega vmesnika ni priobčitev dela javnosti v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29/ES, saj pri takem oddajanju vmesnik nima več lastnosti dela v smislu člena 2(a) te direktive.